

## Í MELDRINUM

Nú er ætlanin at seta ein 24 metra høga mastur við sendara upp beint við nýggja skúlan á Løgmannabreyt. Tað er burtur úr vón og viti

## FAKTA

**Navn:** Janus Dam Guttusen  
**Aldur:** 46  
**Parlamentsstøða:** Stakur  
**Útbúgving:** Teknari/grafikari av Danmarks Designskole

Hevur egið virki, har hann fæst við at myndprýða bókur, eisini skúlabókur og annað undirvísingartilfar, umframt at hann tekur búmerki og annað. Hann tekur eisini fyri bløð, fakbløð, tíðarrit o.s.fr. og so ger hann eisini heimasíðu. Sjálvur hevur hann eina heimasíðu, sum eitur [www.janusguttusen.fo](http://www.janusguttusen.fo) Erbylgjufelagið, sum er stovnað at gera vart við hetta vandmál, hevur eisini eina heimasíðu og hon er at finna á [www.tradlest.info](http://www.tradlest.info). Har ber til at lesa meiri um evnið.

eru ósamdir um, hvussu hendan geislingin fer at ávirka okkum í longdini, men tað fáa vit ikki at vita fyrr enn um eini 20-30 ár.

### Nógv flenna

Janus Dam Guttusen er greiður yvir, at tað verður alt annað enn lætt at fáa myndugleikarar, og kanska eisini fólk sum heild, at taka hetta í álvara, tí tað er so ótøkiligt.

– Eg eri greiður yvir, at nógvar fara at flenna at hesum. Eg eri eisini greiður yvir, at tey fara at avnokta vandan. Men eg eri eisini greiður yvir, at einaferð fara tey at síggja sannleikan í eyguni.

Hann heldur, at talan er um so mikið stórt vandamál, at markvirðið eiga at verða sett á, hvussu sterkar geislingarnar kunnu verða. Mark eisini at verða sett fyri, hvussu nær við dagstovnar, skúlar, frítíðarskúlar og onnur stöð, har børn og ung búleikast, tað skal vera loyvt at seta sendarar til fartelesfonir og trádleys internet.

– Telefyrirtekur og mynduleikar eiga at taka neyðug fyrivarni, tá framtíðar trádleys tøkni verður sett upp.

Men áðrenn sendarar verða settir upp, eiga borgarin at spyrjast, um tey yvirhøvur vilja hava teir í grannalagnum og tað skal verða ein fólkaræðisligur rættur til at nokta fyri, at sendarar verða settir upp í teirra grannalagi.

– Telefyrirtekurnar fara uttan iva at tvíhalda um, at geislingin er púra óskaðiligt og at ongi prógv eru fyri, at geislingin er heilsuskaðiligt.

– Men kanska stjórin í Føroya Tele og stjórin í Vodafone ganga undan sum góð fyridømi og seta sendarar upp á síni egnu hús, áðrenn teir seta sendarar upp hjá øllum øðrum.

### Verja børn og ung

Janus Dam Guttusen sigur, at tað, sum er heilt galið, er, at vit hava tvær telefyrirtekur, sum hava hvør sínar sendarar.

– Tað merkir, at fólk eru útsett fyri tvær ferðir so nógvar geislingum, sum annars og tí eiga báðar telefyrirtekurnar at brúka sama sendinet.

– Serliga ávara nógvar serfrøðingar ímóti at seta sendarar

til trádleys samskipti upp við skúlar, tí børn og ung eru ikki fullment og eru tiskil serliga viðkvom fyri ávirkanini frá slíkum geislingum.

Janus Dam Guttusen vísir á, at tingið sigur í einari nýggjari niðurstøðu, at serliga børn og ung eiga at vera varð móti geisling frá mikrobjlgjum.

Yvirhøvur mæla serfrøðingar eisini til, at serliga børn og ung

avmarka brúkið av fartelesfon og trádleysum samskipti fyri at verja tey fyri geislingum.

Men hann staðfestir samstundis, at í Føroyum hava vit ongan politikk á hesum øki.

– Eysturskúlin í Havn hevur triggjar sendarar á skorsteininum og somuleiðis er sendari á Skúlaheiminum við Marknagilsvegin í Havn.

– Nú er eisini ætlanin at seta

ein 24 metra høga mastur við sendara upp beint við nýggja skúlan á Løgmannabreyt og somuleiðis verða tvær mastar settar upp beint við nýggja skúlan á Argjum.

– Tað er burtur úr vón og viti, sigur Janus Dam Guttusen.

Í Tórshavnar Kommunu eru annars beint nú ítøkiligar ætlanir um at seta fleiri sendarar til fartelesfonir upp ymsastaðni í kommununi.

Umframt at sendarar skulu setast upp við nýggja skúlan á Argjum og á Løgmannabreyt, er ætlanin at seta sendarar upp á við íbúðarblokkarnar undir.

Kongavarða, við íbúðarøkið Inni á Gøtu, beint við Hvíldarheimi Naina, við tekniska Skúla og mitt í býnum við MRCC stöðina, og aðrastaðni við.

### Hot Spot Føroyar

Janus Dam Guttusen ræðist eisini alt prátið hjá summum politikarum um at gera allar Føroyar til eitt stórt Hot Spot øki, so at øll altíð fáa samband við eitt trádleys internet.

– Tað merkir í veruleikanum, at tær ikki nýtist at hava internet heima við hús tí sendarar verða settir upp allastaðni og tað er bara at sita heima og lata telduna fáa samband við ein sendara, so ert tú á internetinum.

– Og hetta verður sett fram samstundis sum ES-tingið mælir frá at seta meiri trádleys internet upp, tí tað er heilsuskaðiligt og kann elva til nógvar ymiskar heilsuligar trupulleikar.

Situr nakar og stúrir fyri geisling, ber til at seta seg í samband við Erbylgjufelagið, tí tey hava eitt tól, sum mælar, hvussu sterk geislingin er og tey fara fegin út á stovnar, ella út til fólk at máta.

*Eg eri greiður yvir, at nógvar fara at flenna at hesum*

# Soleiðis avmarkar tú heilsuvandan

Eitt endamál við nýstovnaða Erbylgjufelagnum er at fáa myndugleikar at seta hámark fyri, hvussu nógva erbylgjugeisling tað skal vera loyvt at hava í skúlum, dagstovnum og øðrum stöðum, har børn og ung búleikast.

Men tað eru eisini nógvar tiltøk, sum fólk sjálvi kunnu seta í verk fyri at avmarka heilsuvandan.

Eitt er, at tá ið tú keypir fartelesfon, skalt tú spyrja eftir, hvussu stórt Sar virðið, hon hevur.

Sar stendur fyri »Specific Absorption Rate« og vísir, hvussu illa geislingar frá eini fartelesfon ávirkar kroppin og tað er rættiliga stórir munur á teimum ymsu sløgnum.

Lægri virðið er, minni geisling stendst av at brúka hana.

So vítt, vit hava funnið fram til, hava tær telefonir, sum eru best í hesum høpi, eitt sar-virðið, sum er minni enn 0,10 og tær, sum geisla ringast hava eitt virði upp langt oman fyri 1.

Janus Dam Guttusen mælir eisini fólk til at hava vanliga fastnet-telefon heima og einans at brúka fartelesfon, tá ið tey eru úti.

Hann mælir eisini fólk frá at hava trádleys internet, men at hava kaðalsamband istaðin.

Hann sigur, at nú ber eisini til at seta routaran til streymin, tí so ber til at fáa internetsamband við kaðali, allastaðni í húsnum har stikkkontakt.

Hann vísir eisini á, at bæði trádleysar heimafonir og erbylgjuovnar eisini elva til geislingar.

Samstundis mælir hann dagsstovn-

um, skúlum og øðrum plássum, har børn og ung eru, til at fáa sær fastnettelefon og internet ígjøgnum kaðal.

Annars heldur hann, at tað eigur at verða eitt fólkakrav, at sendarar verða fluttir burtur frá íbúðarøkjum, men so eiga fólk eisini at vera til reiðar at góðtaka, at fartelesfonsambandið ikki er so gott innandura og at brúka fastnet istaðin.

Tað finst eitt hav av heimasíðum um evni, har fólk kunnu lesa og gera sær sínar egnu niðurstøður.

**Her eru nakrar:**  
[www.radiationresearch.org](http://www.radiationresearch.org)  
[www.magdahavas.com](http://www.magdahavas.com)  
[www.safeschool.ca](http://www.safeschool.ca)  
[www.feb.se](http://www.feb.se)  
[www.straaling.dk/](http://www.straaling.dk/)